

PO Mäkelä Rosa-Maria(SM), Puro
Johanna(SM)

04.09.2019

JULKINEN

Asia

Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi verkossa tapahtuvan terroristisen sisällön levittämisen estämisestä

Kokous

U/E/UTP-tunnus

U 98/2018 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 12 päivänä syyskuuta 2018 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi verkossa tapahtuvan terroristisen sisällön levittämisen estämisestä (KOM(2018/640 lopullinen)).

Neuvoston yleisnäkemyks hyväksyttiin ministerineuvostossa 6 päivänä joulukuuta 2018. Suomi tuki asetusehdotuksen tavoitetta terroristisen sisällön torjumisesta verkossa.

Euroopan parlamentin ensimmäisen käsittelyn vaiheen kanta hyväksyttiin 17 päivänä huhtikuuta 2019.

Asetus käsitellään EU:ssa tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä ja seuraavaksi puheenjohtajamaan tulee käynnistää trilogineuvottelut. Neuvottelujen aloittamista varten Euroopan parlamentin vastuuvaliokunnan eli LIBE-valiokunnan tulee päättää omalta osaltaan neuvottelujen aloittamisesta.

Suomen kanta

Valtioneuvosto tukee asetusehdotuksen tavoitetta terroristisen sisällön torjumisesta verkossa.

Joulukuun oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 6 päivänä joulukuuta 2018 Suomi ei tukenut neuvoston yleisnäkemyksiä. Suomen näkemyksen mukaan asetusehdotuksessa oli vielä tarkennuksia vaativia kohtia. Suomi piti tarpeellisena tarkentaa asetuksen keskeisiä määritelmiä, toimivaltaa ja eri toimijoiden rooleja koskevia sanamuotoja.

Suomi pitää tärkeänä huolehtia siitä, että asetuksen nojalla puuttuminen paitsi perus- ja ihmisoikeuksiin myös demokratiaan ja kansalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksiin rajoittuu vain välttämättömään.

Pääasiallinen sisältö

Neuvoston yleisnäkemyksen valmistelussa Suomi edisti muotoiluja, joilla pyrittiin parantamaan asetuksen selkeyttä ja tarkkarajaisuutta. Korostaakseen säilytyspalvelun tarjoajan sijaintivaltion viranomaisen roolia menettelyissä, yleisnäkemykseen lisättiin Suomen aloitteesta uusi säännös niin sanotusta poistomääräyksiä koskevasta kuulemismenettelystä (uusi 4 a artikla). Kyseinen säännös antaa myös sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa säilytyspalvelun tarjoajan päätoimipaikka sijaitsee mahdollisuuden vaikuttaa tilanteissa, joissa kyseisellä toimivaltaisella viranomaisella on perusteltuja syitä uskoa, että poistomääräys vaikuttaa kyseisen jäsenvaltion perustavanlaatuisiin etuihin.

Neuvoston yleisnäkemys mukailee pitkälti komission alkuperäistä asetusehdotusta. Neuvoston yleisnäkemyksessä 1 artiklaan on lisätty määräys Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa vahvistettujen perusoikeuksien ja oikeudellisten peruseriaatteiden kunnioittamisesta. Terroristisen sisällön määritelmää (artikla 2) muutettiin lisäämällä viittaus terrorismidirektiiviin EU 2017/541. Uusia 4 a artikla sisältää poistomääräystä koskevan kuulemismenettelyn. Asetuksen täytäntöönpanoaikaa pidennettiin kuudesta kuukaudesta vuoteen. Suurin osa neuvoston tekemistä muutoksista sisältyvät asetuksen johdanto-osaan. Näillä muutoksilla korostetaan erityisesti sananvapauden ja lehdistön vapauden merkitystä (johdantokappaleet 7 ja 9).

Euroopan parlamentin täysistunnon 17 päivänä huhtikuuta 2019 hyväksymä raportti muodostaa Euroopan parlamentin ensimmäisen käsittelyvaiheen kannan.

Euroopan parlamentin esittää raportissaan useita muutosehdotuksia. Osa muutosehdotuksista on teknisiä ja osa eroaa joko komission ehdotuksesta tai neuvoston yleisnäkemyksestä ja osa näistä molemmista. Seuraavassa nostetaan esiin keskeisimpiä muutosehdotuksia.

Euroopan parlamentti ehdottaa säilytyspalvelun tarjoajan määritelmän muuttamista (artikla 2). Muutosehdotuksen mukaan ns. pilvi-infrastruktuurin tarjoajat ja pilvipalvelun tarjoajat eivät kuuluisi asetuksen soveltamisalaan. Soveltamisalaan eivät kuuluisi myöskään eurooppalaisesta sähköisestä viestinnästä annetussa direktiivissä EU 2018/1972 määritellyt sähköisen viestinnän palvelut. Euroopan parlamentin ehdottama määritelmä mahdollistaa hyvin laajasti erilaisen toiminnan jäämisen asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Euroopan parlamentti ehdottaa muutoksia myös terroristisen sisällön määritelmään (2 artikla). Nämä muutokset lähentävät jossain määrin tekstiä suhteessa terrorismidirektiiviin, mutta toisaalta on edelleen myös eroja suhteessa direktiivin rikosmääritelmiin nähden.

Euroopan parlamentti esittää useammassa kohdassa muutoksia, joiden mukaan toimivaltaisen viranomaisen tulee olla yksi nimetty oikeusviranomainen tai toiminnallisesti itsenäinen hallintoviranomainen. Epäselväksi jää, voisiko esimerkiksi poliisi olla asetuksen mukainen toimivaltainen viranomainen.

Euroopan parlamentti esittää muutoksia poistomääräyksen määrittelevään artiklaan 4. Poistomääräyksen vaikutusten kattama maantieteellinen ala riippuisi siitä, kohdistuuko poistomääräys palveluntarjoajaan, jonka pääasiallinen toimipaikka on poistomääräyksen tehneessä jäsenvaltiossa vai jossain toisessa valtiossa. Kun poistomääräyksen tekee toimivaltainen viranomainen siinä jäsenvaltiossa, jossa palveluntarjoajan pääasiallinen

toimipaikka sijaitsee, tulee kyseessä oleva terroristinen sisältö poistaa tai estää pääsy siihen kaikissa jäsenvaltiossa. Jos palveluntarjoajan pääasiallinen toimipaikka on jossain muussa maassa kuin poistomääräyksen tekevässä jäsenvaltiossa, velvoittaa poistomääräys estämään pääsyn terroristiseen sisältöön ainoastaan poistomääräyksen tehneen jäsenvaltion alueella.

Euroopan parlamentti ehdottaa uutta muotoilua myös neuvoston yleisnäkemyksen 4 a artiklaan sisältyneeseen poistomääräyksiä koskevaan kuulemismenettelyyn. Myös Euroopan parlamentti ehdottaa määräyksiä konsultaatiosta ja yhteistyöstä eri jäsenmaiden välillä ja ehdottaa kahta uutta artiklaa (4 a ja 4 b). Artikla 4 a sisältää konsultaatiomenettelyn niitä tilanteita varten, joissa toimivaltainen viranomainen kohdistaa poistomääräyksen toisessa jäsenvaltiossa toimivaan palveluntarjoajaan. 4 b artikla puolestaan sisältää yhteistyömallin, joissa voidaan pyytää sitä jäsenvaltiota, jossa palveluntarjoaja sijaitsee, tekemään koko EU-laajuisen poistomääräyksen.

Euroopan parlamentti ehdottaa, että asetuksesta poistetaan kokonaan niin sanottuja ilmoituksia koskevat määräykset (artikla 5). Lisäksi Euroopan parlamentti ehdottaa, että proaktiiviset toimenpiteet eivät olisi pakollisia vaan vapaaehtoisuuteen perustuvia.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Asetusehdotus on annettu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen artiklan 114 nojalla.

Ehdotuksista päätetään tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Neuvostossa päätös tehdään määränemmistöllä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Asiaa käsitellään Euroopan parlamentin kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnassa (LIBE). Valiokunta hyväksyi ehdotuksen parlamentin kannaksi 17 huhtikuuta 2019. Päätöstä trilogien aloittamisesta ei ole vielä tehty parlamentissa. Trilogineuvotteluissa parlamentin pääedustajana toimii ehdotuksen esittelijä. Esittelijäksi vahvistettaneen puolalainen Patryk Jaki ECR-ryhmästä.

Kansallinen valmistelu

U-jatkokirjettä on käsitelty kirjallisessa menettelyssä 3.9.2019 EU6- ja EU19-jaostoissa.

Eduskuntakäsittely

U 98/2018 vp
LiVL 37/2018 vp
HaVL 37/2018 vp
PeVL 43/2018 vp

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Asetusehdotuksen suhdetta Suomen lainsäädäntöön ja Ahvenanmaan asemaa on selvitetty U-kirjelmässä U 98/2018 vp.

Taloudelliset vaikutukset

Asetusehdotuksen taloudellisia vaikutuksia on selvitetty U-kirjelmässä U 98/2018 vp.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

EU-puheenjohtajavaltion roolissa Suomi tulee edistämään trilogineuvotteluja ja niiden loppuun saattamista ns. toisen käsittelyn varhaisessa vaiheessa neuvoston yleisnäkemyksen pohjalta. Suomi pyrkii trilogineuvotteluissa neuvoston yhteisen näkemyksen puitteissa edistämään sanavalintoja, jotka edistävät perusoikeuksien suojaamista sekä asetuksen selkeyttä ja tarkkarajaisuutta sekä tarkentavat ja mahdollisuuksien mukaan vahvistavat palveluntarjoajan isäntävaltion roolia.

Asiakirjat

COM(2018) 640 final
15336/18
2018/0331(COD), T8-0421/2019

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Johanna Puro SM/PO, johanna.puro@intermin.fi, 050 456 0056

EUTORI-tunnus

EU/2018/1541

Liitteet

Viite

Asiasanat	terrorismi, oikeus- ja sisäasiat
Hoitaa	OM, SM, UM
Tiedoksi	EUE, PE, PLM, STM, TEM, TULLI, VM, VNK, VTV
